

Posudek bakalářské práce Anny Macháčkové: Bezdomovectví a sociální podniky zabývající se pomocí lidem bez domova

Ztráta domova jako prostoru pro formování a udržování všeho, čím je člověk člověkem, zásadním způsobem člověka oslabuje. V prosperující společnosti založené na svobodě svých jednotlivců je vždy část populace slabých a oslabených jedinců, kteří nedokážou v prosperující společnosti plně obstát a zůstávají na jejích okrajích například jako bezdomovci. Zároveň fungují různé podpůrné a záchranné projekty pro slabé a oslabené jedince, a to jak ze strany státu, tak ze strany občanské společnosti.

Záměrem předkládané práce studentky Anny Macháčkové je zpracovat vztah subjektů z obou stran této spolupráce a porovnat jejich pohled na věc. Na jedné straně vztahu stojí lidi, kteří ve svém životě prošli bezdomovectvím, ale díky různým záchranným sítím se cítí být z problému venku. A na druhé straně stojí instituce, které pro jejich vymanění se z bezdomovectví měly rozhodující význam. Autorka vybrala tři iniciativy z nevládní a nestátní sféry, které vznikly za účelem poskytování sociální pomoci, zaměstnání a výdělečné práce pro lidi, kteří stojí na křehkém pomezí reintegrace a možného znovuupadnutí do problémů. Těmito třemi iniciativami jsou Sociální družstvo Střecha, Labre, Kuchařky bez domova. Tento druh podnikání zacílený nikoliv na přímý finanční zisk, ale především na finanční zisk umožňující obecně prospěšný cíl v sociální nebo environmentální oblasti a podle způsobu hospodaření s financemi nazýváme „sociálním podnikáním“.

Teoretická část obsahuje popis sociálně-patologického jevu bezdomovectví. Následuje rozbor složek třetího sektoru se zaměřením na pojem sociální podnikání, a představení a popis tří sociálních podniků. V metodologické části jde o to, na základě rozhovorů s vybranými respondenty z obou stran předestřené spektra, ale i dalších informací z webů a výročních zpráv vybraných podniků provést porovnání a odpovědět na otázky: jaký si sociální podnik stanovil úkol, jak se daří cíl podniku plnit a jak naplňuje očekávání ze strany klientů-zaměstnanců.

Rámec práce je sice nevelký, ale dobře vymezený, teorie koresponduje s poznatky z terénu, řešení je logické a konzistentní. Tím práce splňuje kritéria na závěrečné bakalářské diplomové práce. Přesto vidím některá slabší místa.

Za slabinu považuji, že autorka rezignovala na vlastní obsah studovaného a obhajovaného oboru, tj. studia humanitní vzdělanosti. Použitá literatura neobnáší ani jednu knihu kurikula SHV, která by mohla naznačit teoretickou oblast, do níž problematika spadá, a do jejíž souvislostí je zasazená, ať už sociologických, antropologických, psychologických atd.

Na druhou stranu autorčina ambice napsat práci z oblasti katedry SOS (nejspíš katedry svého budoucího studia) byla místy nad její síly. Je to patrné na tom, jak špatně se vypořádala s některými základními pojmy, jako občanská společnost, občanský sektor, sociální politika, bezdomovectví. Nedokázala vyhmátnout na věci to podstatné, jakoby zůstala před horizontem porozumění, chybí ten teoretický základ. Nešla k podstatě věci, stačily jí povrchové a nahodilé znaky jevu, které shrnula většinou do jednovětého a jednoduchého až banálního

pokusů o definici, např. že „občanská společnost zahrnuje jednání a seskupování občanů...“; nebo „sociální politika je důležitým prvkem společnosti...“; nebo „občanský sektor se vyskytuje na pomezí státu, trhu a domácností...“; „subjekt nepodléhá státu, to znamená, že není řízen státem“; „Sociální politika je politikou...“ atd. V pasáži o sociální politice (s. 16 – 17) by bylo potřeba odlišit práci, kterou jistí stát, od té, kterou jistí občanská společnost. Pojem třetí sektor (s. 18) splývá s pojmem občanský sektor. Sice jsou to synonyma, ale v textu je potřeba se držet jednoho, anebo zdůvodnit používání obojího. Ani pojmy sociální podnikání a neziskovky (s. 21) nejsou dostatečně diferencované a kapitola je čtenářsky dost nevládná.

Mám trochu podezření, že ne příliš poctivě vznikala část metodická. Vlastně není prezentován kvalitativní výzkum, jak je deklarováno v popisu metodologie, kvalitativnost se vytratila, do tajů výpovědí informátorů nás autorka nezasvětila. Analýza rozhovorů působí dojmem svévolného potvrzování premis z teoretické části s úsilím o jejich koherenci nezávisle na výpovědích.

Je ale potřeba ocenit určitý přínos, který spočívá v kladném zhodnocení funkčnosti nabídky sociálních podniků a poptávky sociálně slabších zájemců, což může mít praktický užitek pro dané subjekty. Pro výše uvedené klady a zápory navrhuji známku „dobře“.